

6. MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ KALTOINKOHTELUN TUNNISTAMISESSA

Näytön aste: C

Moniammatilliseen yhteistyöhön panostaminen ja sen kehittäminen parantavat kaltoinkohtelun tunnistamista, mutta tunnistamisen parantuminen vaatii lisäksi alueellista ja valtakunnallista toimintapolitiikan muutosta

Kyseessä on järjestelmällinen katsaus¹ (63 tutkimusta), jossa tavoitteena oli löytää tehokkaita keinoja laiminlyönnin tunnistamiseen ja siihen reagointiin. Valitut tutkimukset arvioitiin kunkin tutkimustyyppin mukaisten tasokriteerien (3 tasoa) mukaisesti (Scharr 2006). Tutkimuksen kohteena olivat laiminlyönnin merkkien ja olosuhteiden arviointi lapsissa ja perheissä Interventiona oli laiminlyönnin tunnistamisen arviointavat.

Laiminlyönti havaitaan monin erilaisin tavoin lapsesta/perheestä/olosuhteista. Selkeää, yhtä oikeaa tapaa ei ole. Lasten ja perheiden on vaikea hakea apua, mutta sitä saattaa helpottaa hyvin kehitetyt seulontatyökalut. Perheillä on tyypillisesti useita riskitekijöitä, jotka kumuloituvat. Laiminlyödyt lapset ja heidän vanhempansa viestivät epäsuorasti avun tarpeestaan. Katsauksessa nimetään viisi merkkiä tai oiretta, joita pidettiin vakavimpina. Vaikka ammattilaiset tunnistavat laiminlyönnin merkit, he eivät ole aina varmoja parhaasta tavasta reagoida. Ekologinen, monipuolinen, moniammatillista yhteistyötä korostava malli on hyödyllinen tunnistamista ajatellen, koska siinä huomioidaan ympäristö, sen rakenteet, kulttuuri, tuen eri tasot (psykologinen, sosiaalinen, materiaallinen) sekä se, mitä on tapahtunut aiemmin. Sen vuoksi voidaan ottaa huomioon sekä nykyinen tilanne että aiemmin tapahtunut voidaan yhdistää, esimerkiksi tuen tarpeen määrittelyn ja vanhemmuuden tukemisen näkökulmista.

Tutkimuksen laatu: Tasokas

Näytön vahvuus: 2

Sovellettavuus suomalaiseen väestöön: Hyvä

Kommentti: Tuloksia voidaan soveltaa myös Suomen oloihin. Lapsiperheiden palveluiden yhdistäminen joustavaksi palveluketjuksi on toimiva myös niille perheille, joilla on arjessaan haasteita ja riskejä. Tunnistaminen helpottuu, kun moniammatilliset palvelut ovat lähellä, helposti saatavilla ja hyvin organisoidut.

Irlannissa toteutettu tapaustutkimus², joka toteutettiin 5 vuotisena tutkimus- ja kehittämishankkeena haasteellisten perheiden kanssa toimivalle moniammatillisten palveluiden henkilökunnalle. Perheet rajautuivat niihin, joilla oli 10–18-vuotiaita lapsia. Tavoitteena oli yhdessä kehitetty ja sovittu toimintatapa kaltoinkohtelun tunnistamiseksi.

Tutkimuksessa syväanalysoitiin 32 kokousdokumenttia, 43 henkilökunnan haastattelua, 9 satunnaisen ja yhdessä sovitun uuden protokollan mukaista asiakastapausta. Interventiona oli yhdessä kehitetty ja sovittu toimintatapa

Kaltoinkohtelun tunnistaminen ja lasten ja perheiden tilanne parantuivat. Yhdessä sovittu, moniammatillinen toimintatapa paransi kaltoinkohtelun tunnistamista jonkin verran yleisellä tasolla, mutta ei ollut yksinään riittävä keino yhdeksän syväanalysoidun tapauksen kohdalla, jossa yksittäisten tapausten muutokset todettiin melko pieniksi. Syinä pieneen muutokseen asiakirjojen ja haastatteluiden analysoinnin perusteella todettiin olevan seuraavat asiat: 1) tilanne, jossa kaltoinkohtelu oli jatkunut pitkään, 2) työntekijöiden yhteistyön laatu oli vaihtelevaa ja kyseenalaista, 3) eri organisaatiot eivät panostaneet riittävästi väliseensä yhteistyöhön tai työntekijöiden

Lasten kaltoinkohtelun tunnistamisen tehokkaat menetelmät sosiaali- ja terveydenhuollossa - hoitosuositus

osaamiseen sekä 4) useat organisaatiot eivät työskennelleet päämäärätietoisesti eivätkä tutkimusevidenssiin perustuen. Lisäksi tarvittiin prosessien ja työskentelytapojen syvällistä yhteensovittamista ja kansallista ohjausta. Tuloksiin vaikutti myös yksilöiden ja ryhmien kapasiteetin huomioon ottaminen ja työskentelytapojen radikaali reflektointi.

Tutkimuksen laatu: Kelvollinen

Näytön vahvuus: 4

Sovellettavuus suomalaiseen väestöön: Hyvä

Kommentti: Osoittaa, samoin kuin edellä kuvattu Danielin ym tutkimus, että moniammatillinen, eri tasoja joustavasti yhdistävä työskentelyote edesauttaa kaltoinkohtelun tunnistamista.

Kyseessä on kuvaileva, alueellisen terveystalouden tutkimus- ja kehittämishanke³, joka toteutettiin organisationaalisen muutosstrategian mukaan Uudessa Seelannissa.

Kohderymänä oli alueellinen terveystalouden, jonka henkilökunnan (N=yli 700) kaltoinkohtelun tunnistamista kehitettiin ja arvioitiin pohjautuen suositeltuun toimintamalliin (New Zealand Family Violence Intervention Guidelines). Interventiona oli ylemmän johdon tuki, alueellinen yhteistyö, lisäresurssit, tutkimus, koulutus ja harjoittelu. Tutkimuksen aineistona oli 85 haastattelua, yli 6000 hoitokertomusta, kaltoinkohtelun tunnistamisen laadun arviointi ja auditointi.

Henkilökunnan luottamus omiin taitoihinsa lisääntyi, työntekijät tarvitsivat kuitenkin tukea. Kaltoinkohtelun tunnistaminen parantui (10 tapausta/ vuosineljännes => 70 tapausta/vuosineljännes). Asiakirjojen ja haastatteluiden analysoinnin mukaan tapaukset olivat sellaisia, jotka hyötyivät yhteistyöstä. Kun yhteistyön esteitä (kuten vaikeus kysyä kaltoinkohtelusta, tiedon puute, ajan puute, yksityisyyden puute) tiedostettiin, niihin oli mahdollista vaikuttaa, esimerkiksi työnohjauksella, palautteen antamisella ja jatkuvalla koulutuksella. Moniammatillinen kehittämistyö parantaa kaltoinkohtelun tunnistamista.

Tutkimuksen laatu: Kelvollinen

Näytön vahvuus: 4

Sovellettavuus suomalaiseen väestöön: Hyvä

Kommentti: Laaja, hyvin tehty tutkimus isoilla aineistoilla. Ei kovin perinteinen tutkimustapa. Osoittaa kuitenkin luotettavasti sen, että moniammatillisen työskentelyn kehittämistoimilla on vaikutusta kaltoinkohtelun tunnistamisen parantumiseen, yhteistyön lisääntymiseen ja syvenemiseen kautta. Sama tulos kuin edellisissä myös siltä osin, että kehittämistyö vaatii toimintatapojen muutosta eri tasoilla, johdon sitoutumista sekä toimintapolitiikan muutosta.

1. Daniel B, Taylor J, Scott J. Recognition of neglect and early response: Overview of a systematic review of the literature. *Child & Family Social Work* 2010; 15: 248–257.
2. McKeown K. Inter-agency cooperation between services for children and families in Ireland: Does it improve outcomes? *Journal of Children's Services* 2012; 7(3): 191–200.
3. Wills R, Ritchie M, Wilson M. Improving detection and quality of assessment of child abuse and partner abuse is achievable with a formal organizational change approach. *Journal of Paediatrics and Child Health* 2008; 44: 92–98.